

اجتماعیات

مقام ادب و ادبا

در حیات بشر

تقدیرش آقای غلام جیلانی خان جلالی

من دوویران (۱) (۱۷۶۶ - ۱۸۲۳) : این فیلسوف ریاست و ظایف حکومت امرار حیات نموده بسبب مؤلفات خود شهرت حاصل نمود و کتور کو زمین ازومیکفت : « من دوویران » بعد از ملبرانش بزرگترین فیلسوف نظری است که فرانسه بآن افتخار یافته و رویه کولار راجع بمشارایه اظهار عقیده میکرد : او استاد تمام ماست .

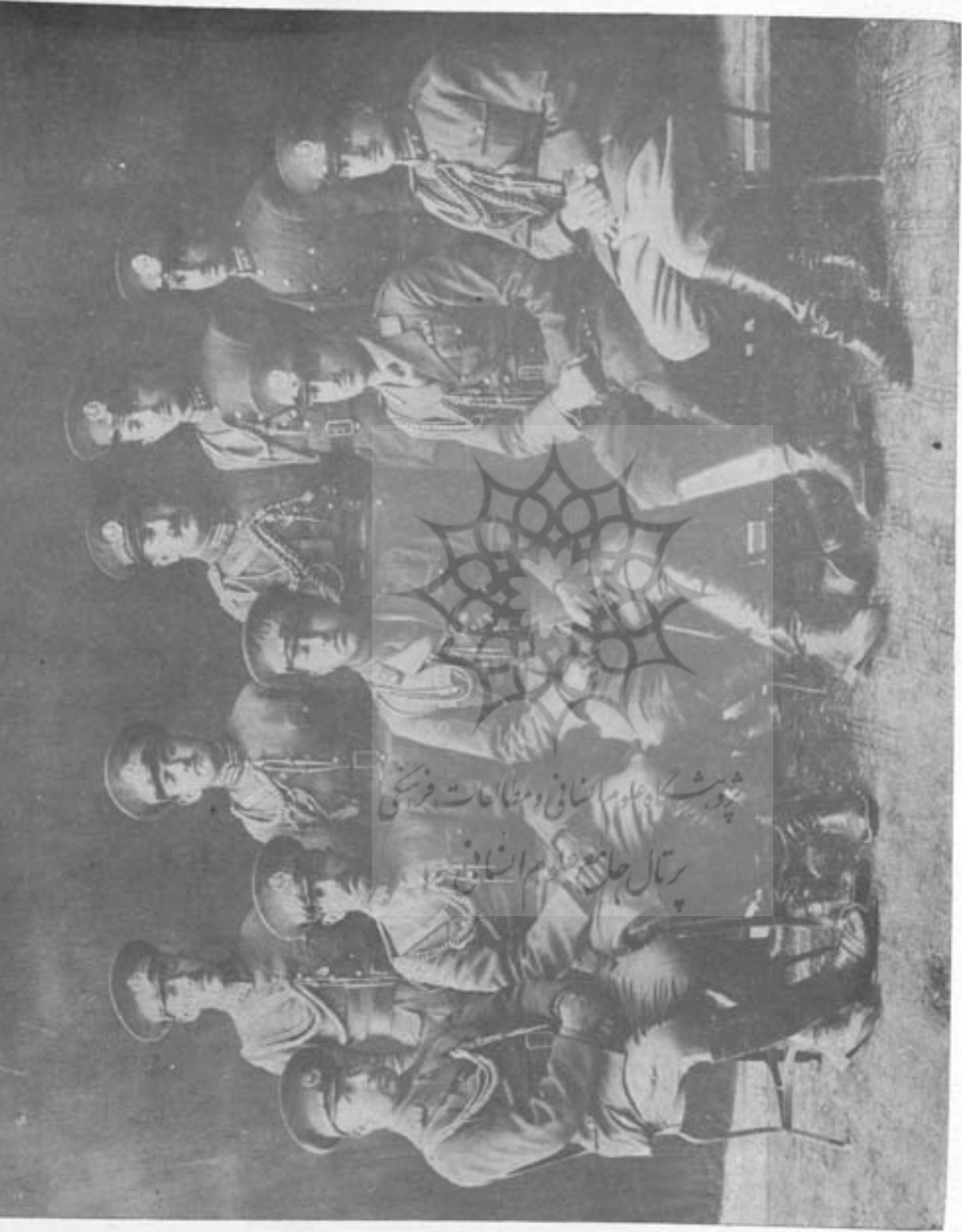
کرینه (۲) (۱۸۰۱ - ۱۸۶۴) کرینه هات مؤلف کتاب (اهمیت قوای نفس) است که در عصر حاضر از بهترین کتب تعلیمات بشمار میرود .

اجتماعیون عبارتند از : فوریه (۱۷۷۲ - ۱۸۳۷) و پیر لیر و (۱۷۹۸ - ۱۸۷۱) جان رینو (۱۸۰۶ - ۱۷۶۳) که از مؤلفات اخیرالد کر کتاب انسانیت و کتاب راجع بکیفیات زمین وفضاً شهرت دارد .

هکذا از جمله اجتماعیون این عصر پیر ژوزف پروودون است که در بین سنوات (۱۸۰۹ - ۱۷۶۵) زیسته علاوتاً لوی بلان و اتین کاپت نیز ازین سلسله بحساب میروند .

اوگوست کونت : (۳) (۱۷۹۸ - ۱۸۵۷) این فیلسوف در شهر مو نیلی به تولد گردیده در سنه ۱۸۱۴ بمدرسه هندسه شامل شده که از آنجا بسبب مخالفت از قوانین مدرسه خارج گردید . اوگوست کونت در همین اثنا چندی از سان سیمون تعلیم گرفت

(۱) Main de Biran (۲) Carnier (۳) A- Conte

پروفیسر شمس گل علم و انسانیت و مضامین و فریضی
رسالہ جامعہ علوم انسانی

عائشان شجاعت مآب سید محمد شریف خان سرپاور حربی حضور ہمایونی بامعاون و ہیئت پاوران حربی حضور ملوکانہ

پروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

و در سال ۱۸۲۴ زغیم مدرسه و ضعی مقرر گردیده تمام همان چیزهای که بدون معلومات از آن میگویند نفی کرد اخیراً بمسلك عام انسانیت اعتراف نمود .

(۱) (۱۸۰۱ - ۱۸۸۱) این فیلسوف معتقد بود که ظواهر حسی موضوع **امیل لیتره** علم است .

(۲) (۱۸۲۸ - ۱۸۹۳) این فیلسوف مسلك وضعی خود را در کتاب **هیپولیت تین** موسوم به فهم تشریح داده می گفت : علم بدون خیر محسوس بدیگر چیزی شاعلی نمیشود ، احساس و فکر متماثلند فکر بدون احساس ضعیف چیزی دیگری نیست ، ادراک و م حقیقی است بالجمله مسلك او مسلك حسی کند لیاك منتهی میگردد .

(۳) (۱۸۱۵ - ۱۹۰۳) این فیلسوف بعد از کانت بجای فلسفه تجربی **شارل رینوویه** مشرب نقد نسبی را ایجاد نمود ، او میگفت علم نسبی و طوریکه شاید البته علم بمعنی صحیح خود وجود ندارد .

(۴) (۱۷۵۴ - ۱۸۲۱) این فیلسوف در شبرای متولد گردید بدرا و رئیس پارلمان ساو و ابود مشهور ترین تالیف از مولفات او کتاب (شبهای بطر گراد) است این شخص درین کتاب اظهار نموده است که خدای تعالی نگهدار مخلوقات است و انسان بسبب شومیت جرم خود متالم میگردد ، تمام امراض جسمانی از الم ادبی متسبب میگردد ، اندازه هر شیء بحکم آلهی مربوط می باشد ، جنگها و امراض مهم از بیروی خواهشات نفسانی پیدا میشود ، گویند و مستر در فلسفه خود این فرموده حضرت مولانا جلال الدین بلخی را بنا بر مفهوم عقیده فلسفی خود استقبال می کنند که حضرت مولانا گفته اند :
اگر ناپید از بی منع ز کوه
وز زنا خنیزد و با اندر جهات

(۵) (۱۷۵۴ - ۱۸۴۰) این فیلسوف بعد از انقلاب فرانسه بزرگترین طرفدار یادشاهیست ادو بولد مولف کتاب (مباحث فلسفی) است که راجع بموضوعات اولی برای معارف بشری وضع شده ، از عقاید اوست : لغت را خالق بانسان می آموزاند ، زیرا انسان تنها بقوه طبیعی خود نمیتواند که نطق را ابداع نماید ، این نویسنده از روی فلسفه مکتبته خود فرموده حضرت شیخ سعدی (روح) را معنای استقبال نموده که گفته اند :

بنام جهات دار جان آفرین حکیم سخن بر زبان آفرین

لوی دو بولد بجملة دلایل این مطالب خود بیان میکند : (انسان نمیداند که بدون واسطه انسجام

(۱) Emile Littré (۲) H- Taine (۳) Ch-Renouvier (۴) J- de Maistre (۵) L- de Bould.

کلمات فکر خود را اندازه کند بلکه افکارم بمصدر خود مانند نطق است که خدای تعالی جل شانہ بانسانیکه نمیداند می آموزاند درین مورد اگر نظریه فلسفی غور کند جای شک باقی نمانده باید تسلیم نمود که حقیقت موکده باسناد انکشاف آلهی گذاشته شده و ما را در ظاهر بوسیله تقلید و تسلیم از سلف خود بپیراث می بریم)

(۱) (۱۷۹۶-۱۸۶۷) این فیلسوف در کتاب فلسفه مسیحی خود می نویسد حقیقت ا بون انکشاف آلهی است و تمام معرفت عبارة از اعتقادی است که انسان بخداوند جل شانہ داشته باشد .

(۲) (۱۷۷۲-۱۸۴۰) این فیلسوف از جمله فلاسفه مادی است و در کتاب بروسی ؛ (تبیح و بخرن) اثر خود متسلک مادی را تشریح داده گمان میبرد که تمام ظواهر حسیه و ادبیه و عقلیه ما از مخ صادر میشود .

(۳) (۱۷۸۲-۱۷۵۴) فیلسوف جدلی است که بنسب کلیسای مسیحی نوشتهها دارد لامونه و راجع بحکومت فرانسه این شخص در تصور خود بوحدت مذهب و فلسفه معتقد است .

فلاسفه المان

فلسفه کانت عقلی در المان بواسطه خلفای او باقی مانده بعد از ان بدست فلاسفه آتی الذکر بوضعی و تجریدی و مادی و تشاومی تبدیل شد .

هرمان لوتز (۴) (۱۸۱۷-۱۸۸۱) این فیلسوف در بوترن متولد گردید و بعد از بکراحت تلقی مینمود چه در نقد و معارضه آن خیلی کوشش کرده است ، هرمان لوتز اولین شخص است که نفس را محل و مصدر ادراک دانسته و علم نفس را با علم و ظایف اعضا مزوج نمود .

هلمولتز (۵) (۱۷۲۱-۱۸۹۴) این فیلسوف در شهر بوتسدام تولد گردیده بعد از ا کمال تحصیل باطریقه لوتز حساب دقیقی را علاوه نمود که سرعت سیال عصبی خصوصیت دارد .

هلمولتز معتقد بود که قتره زمانه فیما بین طبیعت عضوی و ادراک مدرك است ، در عکاسی و نقل اصوات و معلومات برق مؤلفات مهمی دارد .

(۶) فیلسوفی است که فیما بین دوایر احساسات و دوایر اجسام منحنیه تفریق نمود و پیر و مراتب هر کدام را بیان کرد .

(۱) Boutain (۲) Broussais (۳) Laménais (۴) II- Lotze (۵) Helmholtz (۶) Weiber.

گستاد تیو دور فنخر (۱) (۱۸۰۱ - ۱۸۷۰) : این فیلسوف در روشن سرخس راجع بخورد ترین قوه هر حاسه از حواس و ممیزات موجوده احساسات منشا به انسانی نشر نمود.

فنخر در موضوع قانون علاقه نهیج بسبب قوه احساسیه واضع قانون محصرمی است او میگفت که نهیج از احساس قوت می یزیرد.

(۲) (۱۸۲۲ - ۱۸۹۳) : این فیلسوف در (پوا - لی - دوک) متولد گردیده بعد اكمال تحصیل از ملك مادى خودش دفاع شدیدی نمود، در كتاب (دوره زندگی) و كتاب : (وظایف تغذیه) راجع باثبات عقاید خود تفصیلات داد.

بوخنر : (۴) (۱۸۲۴ - ۱۸۹۹) : این فیلسوف، مؤلف كتاب : قوه و ماده در شهر (در مستاد) متولد گردیده و در آنجا قوت کرد. این شخص در فلسفه خود مانند

کارل اوگوست (۱۸۱۷ - ۱۸۹۸) که در كتاب (دروس فی الانسان) خرد از نظریه تصور دفاع نموده فلسفه مادى شهرت یافت فیلسوف موخر المذکر عقیده داشت که فکر از منخ طورى بوجود می آید بلکه از جگر صفرا متولد میگردد. (پاقدارد)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

از ابو بزیاد بسطامی پرسیدند که مردم را درین راه چه بهتر؟ گفت : - « دولت مادر زاد » گفتند اگر نبود؟ گفت : - « دل دانا » گفتند اگر نبود؟ گفت : - « بن آوانا » گفتند اگر نبود؟ گفت : - « چشم بینا » گفتند اگر نبود؟ گفت : - « کوش شخوا » گفتند اگر نبود؟ گفت : - « مرگ مفاجا » تاریخ گردیده.

(۱) Fechner (۲) Moleschott (۳) Buchner,